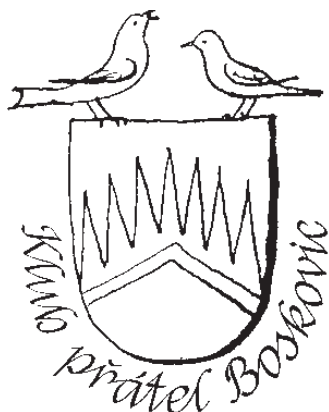

Vlastivědné listy Boskovicka

Číslo 1
březen 2010
ročník 18 (23)

Zprávy z Klubu přátel

Členská schůze – únor 2010

V úterý 23. února 2010 se konala první členská schůze KPB v roce 2010. Zúčastnili se všichni členové výboru, revizní komise a 46 členů KPB.

V úvodu předsedkyně Eva Šmětková přednesla zprávu o činnosti za celý rok 2009. Následovala zpráva o hospodaření, kterou přednesla Jaroslava Kovaříková a zpráva RK, kterou přednesl Josef Šafář. Všechny zprávy byly bez připomínek schváleny.

Dalším bodem schůze byl plán na rok 2010. Současně se schválením plánu byly také schváleny dvě členky, které již ve výboru v roce 2009 pracovaly – Eva Čadová a Vlasta Procházková a jedna nová členka do RK – Eva Nečasová – místo paní Marie Janků, která kvůli nemoci už nemůže v RK pracovat.

V diskusi Eva Šmětková přítomné ještě informovala o podání žádosti klubu o grant MÚ na vydávání VLB, o postupných pracích na přípravě medailonků a požádala přítomné o pomoc při shánění materiálů ke 110. výročí založení Gymnázia Boskovic a k připravované výstavě o historii školství v Boskovicích. Dále informovala o obsahu dopisu z MÚ, který odpovídal na naše dotazy. Diskutujícím se odpovědi z MÚ nelíbily a v diskusi pánové Sušil a Paděra vyzvali členy k účasti na jednáních zastupitelstva a vznášeli tam své dotazy a připomínky. O jednání o Památkové zóně v Boskovicích informovali pánové Bušina a Vašek. Přítomní členové si mohli prohlédnout poděkování za gratulaci k 90. narozeninám, které nám poslal kardinál Tomáš Špidlík. Posledním bodem diskuse byly informace o přípravě vzpomínkové akce k výročí narození i úmrtí Antonína Trapla. Informace podávali Jaroslava Kovaříková, Anna Mühlhanslová a Jiří Bušina. Zamýšlený koncert a výstava by se měly

Pánové z Hardeka a Letovice

Jaroslav Hejl

Rod pánů z Hardeka (podle hrabství Rakousku u českých hranic) se usazuje na letovickém panství roku 1544 a to koupí hrabětem Kryštofem z Hardeka od dosavadního držitele Kryštofa z Boskovic. Hardekové byli přívrženci luteránské konfese. Po podpisu augsburského míru v roce 1555 mezi císařem Karlem V. a protestantskými stavy začali přijatou zásadu „Cuius regio, eius religio“ – koho země, toho víra – uplatňovat v praxi i na letovickém panství. O jedné listině vydané v tomto duchu bude ještě zmínka. Po hraběti Kryštofovi zdědil Letovice Wolf Dětrich z Hardeka roku 1558, ale brzy na to ve svých 33 letech roku 1564 umírá a nastupuje jeho bratr Jan Fridrich. Po jeho smrti v roce 1580 se stává držitelem syn Wolfův hrabě Jan z Hardeka. Ten nařídil v dochované listině z roku 1589 jako horlivý luterán farářům ve svém panství v duchu reformace pravidelné schůzky a náboženské vzdělávání. Za něho existovalo v Letovicích literátské bratrstvo pěstující duchovní protestantský zpěv.

Poslední držitelkou Letovic z tohoto rodu byla hraběnka Regina Juliána, dcera Janova, jenž se provdala roku 1613 za hraběte Jindřicha Václava z Thurnu, čímž tímto okamžikem přešlo celé panství na rod manžela pocházejícího ze severní Itálie, posléze poněmčeného. Za zmínku stojí fakt, že strýcem Jindřicha Václava byla vůdčí postava českého stavovského povstání v letech 1618–1620 hrabě Jindřich Matyáš z Thurnu.

Hmatatelnou památkou na rod Hardeků v Letovicích jsou dodnes umělecky velmi cenné renesanční náhrobní kameny některých členů rodu umístěné v místním farním kostele sv. Prokopa. Na levé straně presbytáře poutá pozornost náhrobek výše zmiňovaného a zde pochovaného Wolfa Dětricha, jenž je na něm vytesán v plné rytířské zbroji, držící v pravé ruce štít s rodinným erbem. Hned vedle je umístěn další pískovcový

náhrobek patřící jeho synu Jiřímu, zemřelému v roce 1562 ještě v dětském věku. Naproti sakristii je umístěn ceněný podvojný náhrobek z osmdesátých let šestnáctého století patřící Janu Fridrichovi z Hardeka, který zemřel roku 1580 a je zde pochován, a jeho manželce Alžbětě de Monesis. V levém výklenku je postava Janova v plné zbroji a v pravém Alžběta s rukama na prsou sepnutými k modlitbě. Tento velký náhrobek, původně široký přes tři metry, byl v polovině devatenáctého století při přestavbě v levé polovině zničen a tím zúžen, ale i tak mu patří po náhrobku rodu Zástržlů v Boskovicích druhé místo v regionu co se

velikosti týká. Poslední dva hardekovské náhrobky sou osazeny pod kruchtou. Na pravé straně od hlavního vchodu je to pískovcový kámen pouze částečně čitelný a je považován za náhrobek Anny z Hardeka zemřelé roku 1559. Přesně naproti zazděný mramorový kámen čtvercového tvaru pochází z poslední třetiny šestnáctého století a zdobí jej bardejovský erb s přílbami a klenoty.

Závěrem je vhodné zdůraznit, že všechny náhrobní kameny Hardeků osazené v letovickém farním kostele jsou dílem jediného autora a to sochaře Jana Miliče, což se dovidáme díky autorskému označení a přesnému datování.

Kostel sv. Prokopa v Letovicích. Foto: Boskovicko

Ženský vzdělávací spolek v Boskovicích

V měsíci březnu r. 1900 seskupil se kroužek dam za tím účelem, aby přičinil se o založení ženského vzdělávacího spolku v Boskovicích. V kroužku tom byly: Fojtíková Matylda, Kirchmannová Františka, Neumannová Cyrila, Lipková Františka, Přemyslovská Marie, Štětínová Karolína, Stachová Anna, Svátková Cecilie a Sládková Josefina.

Kroužek zpracoval stanovy dle poměrů místních. Význačnou radou k uskutečnění díla přispěl odb. učitel pan Karel Jar. Červinka z Boskovic.

Výše jmenované svolavatelky pozva-

ly paní a slečny z Boskovic k poradní schůzi na 25. březen 1900 do Panského domu, kdež slavná záložna boskovická s ochotou propůjčila sál. V poradní schůzi té k všeobecnému projevu ustanoveno podati zpracované stanovy ke schválení, což se také stalo. C. k. místodržitelství v Brně stanovy schválilo a beze změny vrátilo.

Na základě toho svolána schůze ustavující a zároveň valná hromada na den 13. května 1900.

Tím dnem vešel v život ženský vzdělávací spolek Marta z Boskovic. Dle pro-

tokolu o poradní schůzi 25. března 1900 na návrh Ludmily Melicharové zvolena předsedkou Františka Kirchmannová a zapisovatelkou sl. Josefina Sládková.

Na ustavující schůzi 13. května (a valné hromadě) 1900 zvolena opět předsedkou Fr. Kirchmannová a zapisovatelkou Josefina Sládková.

Přihlásilo se 22 členů přispívajících a 63 činných. Přispěvky stanoveny na: členové zakládající 4 K ročně, přispívající 1,20 K a členové činní 2 K 40 h. Zápisné členů činných 40 h.

(pokračování na 2. str.)

uskutečnit v neděli 27. června ve skleníku u příležitosti zahájení sezóny proměnných koncertů.

Následovala volná beseda při kávě a zákuscích.

Všem našim členům a příznivcům děkujeme za účast na členské schůzi. Zvláštní poděkování patří členkám klubu, které se postaraly o výborné občerstvení.

Těšíme se na setkání při dalších akcích KPB.

Plán práce na rok 2010

Pro rok 2010 plánuje KPB uskutečnit následující akce

1. Uskutečnit dvě členské schůze – únor, září
2. Uspořádat alespoň jedny Hovory s ... na aktuální téma
3. Pečovat o provoz mikve v domě U Templu 3/5
4. Pokračovat ve vydávání Vlastivědných listů Boskovicka
5. Pravidelně sledovat stav informačních tabulí na naučných stezkách zdraví a opravovat zjištěné závady
6. Pokračovat ve spolupráci s Klubem přátel Pardubicka a Klubem historie a vlastivědy Hustopečska
7. Uskutečnit 2 poznávací zájezdy – podle návrhu členů KPB
8. Realizovat desku na DLPP
9. Pokusit se o získání místnosti pro klubovou činnost v Muzeu Boskovicka
10. Přípravovat medailonky boskovických osobností
11. Připomenout 60. výročí úmrtí Antonína Trapla (+ 15. dubna 1950)
12. Připomenout 120. Výročí narození Antonína Trapla (* 8. června 1890)

Tento plán činnosti byl projednán a schválen na členské schůzi Klubu přátel Boskovic

Zveme Vás na Poznávací zájezd

Výbor KPB se zabývá přípravou poznávacího zájezdu, který je směřován do Dolních Kounic, Moravského Krumlova (Muchova Slovanská epopej) a do Ivančic (muzeum Alfonse Muchy a Vladimíra Menšíka). Protože vlakové i autobusové spojení je tam velmi problematické, zvolili jsme dopravu zájezdovým autobusem, pokud bude dostatečný počet zájemců.

Termín zájezdu:

první polovina května – asi úterý 11. května. Odjezd z Boskovic v 7.00 hodin, návrat přibližně mezi 18. a 19. hodinou.

Cena zájezdu – dopravy předpokládáme asi 150,- Kč.

Žádáme zájemce o tento zájezd, aby se předběžně přihlásili nejpozději do 28. března 2010 u Jiřího Bušiny, Pláčkova 23, Boskovice, telefon 516 452 429. Podle počtu přihlášených bude rozhodnuto, zda se zájezd uskuteční.

Tohoto zájezdu se mohou zúčastnit i nečlenové Klubu přátel Boskovic.

Předběžně přihlášené o definitivním rozhodnutí o zájezdu včas upozorníme.

Těšíme se na setkání s Vámi na dalším z poznávacích zájezdů.

Ženský vzdělávací spolek v Boskovicích

(dokončení z 1. strany)

Schváleno, aby se dalo tisknout 200 kusů stanov u p. Doležala, knihtiskaře v Boskovicích. Přihlášeni dva členové zakládající, Josef Kirchmann, advokát v Boskovicích a Karel Přemyslovský, notář v Boskovicích. Spolek pořádá slavnost 15. 7. 1900 v sokolské zahradě. Na programu jsou zpěvy, deklamace, hry, zábav-

ná pošta, věcná loterie, buffet. Vstupné stanoveno na 20 haléřů. Slavnost vynesla 151 zlatých 4 krejcarů. Vydání bylo 60 zlatých 54 krejcarů.

Na schůzi 25. září 1900 bylo usneseno, že mládež chudá bude podělena šaty a obuví. Šaty a obuv budou rozdány bez vší okázalosti některý všední den na začátku prosince.

Pak v kronice následuje dlouhý seznam akcí, které spolek Marta organizoval. Poslední zápis je ze dne 24. ledna 1940.

Dále již zápisy nejsou. Důvodem bude asi válečná doba.

Zpracovala Libuše Váňková podle zápisů jejího otce, Jaroslava Chaloupky – forma zápisu zachována.

Dávné vzpomínky

Věra Novenková a Františka Slámová.

Mám před sebou kopec fotografií, které se za dlouhá léta nashromáždily v různých zásuvkách a skříních a snažím se třídit je tématicky. Jedna z hromádek patří k ochotnickému divadlu v Boskovicích a zahrnuje období od roku 1940 do roku 1950. Prvních pět let to bylo v době válečné, a divadelní prostředí bylo oázou přátelství. Pomáhalo nám i našim divákům překlenovat tu neblahou dobu. Soudržnost jeviště s hledištěm byla úžasná a „naši“ diváci říkali – „naše divadlo a naši herci“. To byla pro nás velká čest a odměna.

Divadelní fotografie nelze jen tak přebírat bez vzpomínek na „kolegy“, na tehdejší programy a okolnosti za kterých vznikaly. Jsou to vzpomínky krásné, ale i smutné při pohledu na tváře těch, kteří nás postupně opouštěli. Moje první vzpomínka patří jako vždy Františce Exnerové – Slámové. Naše společná hra byla opereta Frajerečka, ve které Františka excelovala v roli temperamentní slovácké děvčičky Barči. Jejím partnerem byl brněnský herec, výborný komik Karel Kosina. Tehdy vzniklo naše přátelství na celý život a ještě s pokračováním na potomstvo. Byla to naše teta Františka a posléze i babička. Nyní v roce 2010 je tomu neuvěřitelných 70 let.

Nemohu vyjmenovat celou tu ochotnickou chášku, ale všichni, kdož se točili kolem divadla ať na jevišti nebo v zákulisí dlouhé roky, byli báječní, nezištní lidé. Kdo se nedokázal ochotnický zařadit – nevydržel. Činnost ochotníků vyžaduje především dobrovolnou kázeň a odpovědnost k ostatním členům. Tím získává i určitou profesionalitu. Pro nás, kteří jsme se ochotnickému herectví věnovali se zaujetím, byla to konzervatoř v praxi. Tehdy s námi spolupracovali i profesionálové z Brna. Všechno, co jsem získala při ochotnické činnosti, zúročilo se mi později v mé profesionální práci.

Myslím, že jsem v Boskovicích zažila dobu nejvýpravnějších operet, k nimž patřily: Frajerečka, Růže z Argentiny, Perly panny Serafinky a Divá Bára. Během války hráli jsme v Katolickém domě operety: Madlenka z kovárny, Melodie srdcí, Ostrov milování a Děti manéže. Po válce pak s gymnáziem operetu Polská krev a Shakespearův Večer tříkrálový, za řízení profesora školy a se studentským orchestrem. Následovala řada her se zpěvy, z nichž bych jmenovala Gogolovu Ženitbu a z činoher kouzelné Hrátky s čertem, v nichž dominovali Alois Valtr a Rudolf Volf. Her, ve kterých jsem vystupovala bylo kolem dvaceti. Dále různé koncerty a příležitostná vystoupení. Divadelníci byli prostě místními dodavateli kultury.

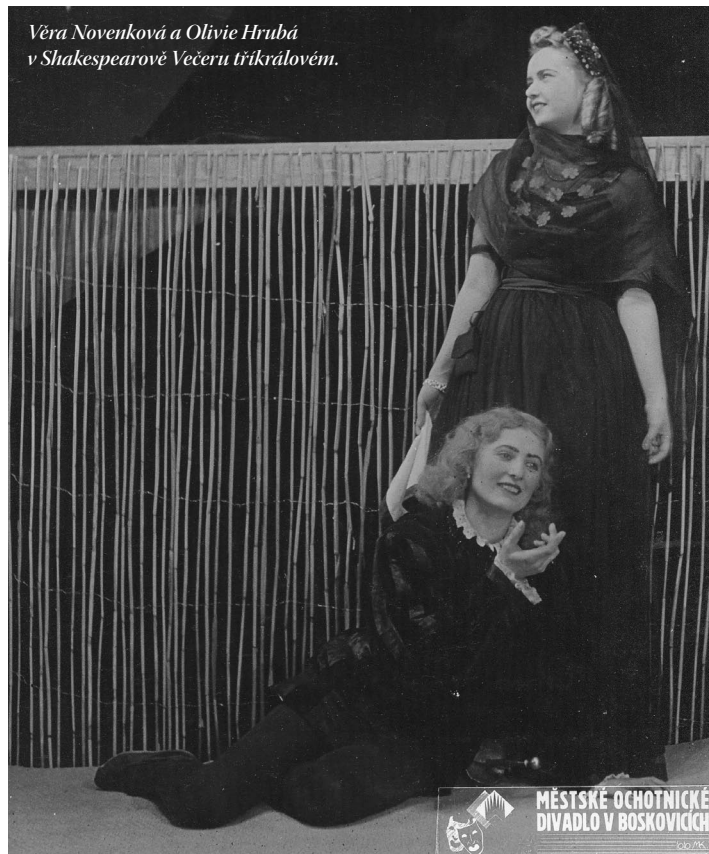
Musím vzpomenout časté partnery – Oldřicha Veselého s jeho nádherným barytonem a všestranného Jaroslava Maňase. Vladimír Veselý a Miloš Chlup, dva výborní klavíristé, kteří věnovali divadlu dlouhá léta obětavé práce, nás

velice citlivě doprovázeli. A ještě alespoň jedno jméno. Pro diváky neviditelná a pro herce neocenitelná, veselá nápovědka paní Malachová. Ona žila s každou hrou. Někdy zachraňovala tonoucí a jindy se svým zvucným smíchem se přidávala k divákům. Jednou při veselohře se tak rozesmála, že pro slzy neviděla a „salátová“ nápovědní knížka se jí sesypala pod nohy. To ji ale nezaskočilo – napovídala dál, protože znala všechny role zpaměti.

Technikáři a osvětlovači to byli pokusitelé, kteří se někdy snažili různými opičárnami vyhodit nás z role. Ve hře Ruští lidé měla jsem opakovat, co jsem napsala na stroji. Na vloženém papíře ale byla řada šprýmovných vyznání. Měla jsem co dělat, abych udržela vážnost okamžiku a četla z paměti. Divadelníci jsou vesměs lidé veselí a důvodů k pobavení bylo vždycky dost.

Čas běží a divadlo žije dál. Věřím, že pořád bude mít dost nadšených ochotníků. Možná, že jejich práce je obtížnější v dnešní „kulturou“ tak přesycené době. O to ale je záslušnější. Doufám, že i jejich obecenstvo dokáže to ocenit, instituce budou vřelí a sponzoři vstřícní. Já tedy všem, kteří dodnes vystupují na ochotnické scéně držím palce a přeju herecké Zlomte vaz!

Věra Novenková a Olivie Hrubá v Shakespearově Večeru tříkrálovém.

Ten boskovský lesíček, zná ho každý hošíček

Na fotografii zleva: Václav Lukáš, Antonín Trapl, Václav Vačkář a František Látal.

To jsou slova snad neznámější písničky, kterou si dříve zpíval skoro každý boskovák a která se jako boskovská hymna zpívala při každé veselé příležitosti, v soukromí i na veřejnosti, na tanečnicích i na koncertech, které pořádala Městská dechová kapela, kterou řídil její nezapomenutelný kapelník, její autor, Antonín Trapl. Tato melodie byla i znělkou místního rozhlasu. Lidé se zastavili a zpozorněli a očekávali, co jim rozhlas přinese za nové zprávy z Boskovic. Tak tomu bylo zcela jistě i dne 15. dubna 1950, kdy po znělce se dozvěděli smutnou zprávu, že zemřel autor Boskovského lesíčku a dalších skladeb, které rádi poslouchali, jeden z nejváženějších občanů Boskovic a kapelník Městské dechové hudby a hudební skladatel Antonín Trapl. Drahé srdce, které nikomu neublížilo, dotlouklo - tak stálo na smutečním oznámení.

Od tohoto smutného dne, kdy Antonín Trapl opustil svoji rodinu, Boskovice, ve kterých se narodil, kdy opustil svoje muzikanty ze své kapely, svoji hudbu, kterou měl nesmírně rád a byla mu nad všechny poklady světa a pro kterou žil a které věnoval mnoho svého času, uplyne již zkrátko 60 let. Věnujme mu tedy alespoň malou vzpomínku.

Narodil se 8. června 1860 jako syn městského strážníka. Jeho touhou po vchození školy bylo stát se mechanikem nebo podobnému povolání, ale jeho otec chtěl, aby měl jako nejmladší syn lepší život než měl on sám, dal jej studovat na gymnázium. Studium však mladého Antonína nebavilo, studii zanechal a šel do učení jako prodáváč. Nejvíce ho to však táhlo k hudbě. A tak po vyučení nastoupil k vojenské hudbě. Sloužil v Uhrách u pěšího pluku v Miškovci od r. 1908 až do roku 1911.

Po návratu do civilu pracoval jako skladník. V té době působil v Boskovicích jako kapelník Václav Vačkář, který z boskovické kapely dokázal vytvořit hudební těleso známé nejen po boskovickém okolí. U něho se Antonín Trapl mnoho naučil. V roce 1912 z Boskovic odešel jako hudebník k divadlu ředitele Janovského a odtud k Městské hudbě do Krakova.

Již jako ženatý se dvěma dětmi v roce 1914 musel Trapl narukovat do války. Po skončení války a návratu domů v roce 1918, nastoupil jako

Československý dobrovolník znovu na vojenskou službu, kterou vykonával do r. 1919. Po vojně byl nějaký čas nezaměstnaný, živil se pouze vyučováním hudbě, což byl v té době velmi nedosta-

kovicích. Ukázalo se, že byl vynikajícím žákem Vačkářovým, neboť téměř rozpadlou kapelu dokázal znovu sjednotit a dovést ji k vynikajícím úspěchům. Spolu se svým bratrancem Františkem Volfem doplnili notový archiv o celou řadu skladeb, které hrávali na vojně a také sám Antonín Trapl složil mnoho vlastních skladeb, bylo jich celkem asi 300, z nichž se některé hrály ještě řadu let po jeho smrti. Sám jako dirigent odehrál Trapl většinu křidlovkových solí, neboť dlouhou dobu nebyl v kapele lepší hráč na tento nástroj. Věnoval se také ochotnickému divadlu, zde řídil kapelu při představeních a také složil dvě operety s vlastním librettem (Pro peníze nebo z lásky a Miláčku, řekni ano).

Traplova dechová hudba byla známá po celém okolí a zájžděla koncertovat i do Brna, Olomouce a pro boskovské pořádala koncerty v neděli dopoledne a ve čtvrtek večer na náměstí, také při různých slavnostech, které byly u Tří sklipků a hlavně v Doubravách.

Jaroslava Kovaříková

kapela velmi často koncertovala a zde bylo možno poslechnout si skladby různých autorů a také vlastní skladby pana kapelníka Trapla.

Z členů jeho kapely už asi nikdo nežije. Na jeho hudbu vzpomínají už jen pamětníci, kteří v době, kdy poslouchali se svými rodiči muziku kapelníka Trapla na jeho skvělých koncertech, byli ještě hodné, hodné mládí. Přesto, při vyslovení jeho jména vyslovují uznání a chválu, vzpomínají na krásné a nezapomenutelné chvíle s jeho hudbou.

V letošním roce uplyne rovněž 120. výročí od jeho narození. Po delším pátrání se podařilo Klubu přátel Boskovic nalézt některá díla kapelníka a skladatele Antonína Trapla. Na jeho počest bychom chtěli uskutečnit vzpomínkový koncert, na kterém by zazněly i některé jeho skladby. Snad se nám to za pomoci rodiny Traplovy a zejména pak za pomoci ředitele ZUŠ podaří a zase po letech

Boskovická Městská dechová hudba v čele se svým kapelníkem Antonínem Traplem. Úplně vpravo jeho pozdější nástupce František Látal.

čující příjem pro rodinu, a to až do roku 1920, kdy byl zaměstnán jako prodáváč a skladník. Samozřejmě, že po návratu z vojny se věnoval muzice a to jako kapelník Městské dechové hudby v Bos-

Lidé z Boskovic totiž chodívali v neděli dopoledne na procházky Lipovou alejí Svatopluka Čecha až do Doubrav, které bylo takovým městským nedělním kulturním centrem. Zde Traplova dechová

zazní v Boskovicích jeho skoro zapomenutá hudba. Překvapením bude, zda to bude pochod, valčík, nebo polka. Ale pokud na koncert přijdete, určité tam bude Ten boskovský lesíček.....

Oslavy 110. výročí boskovického gymnázia

ČTVRTEK 3. 6.

16.00 - výstava k výročí založení Gymnázia

PÁTEK 25. 6.

14.00 - výstava student. výtvarných prací

16.00 - výstava uměleckých děl absolventů

SOBOTA 26. 6.

9.00 - prohlídka prostor Gymnázia

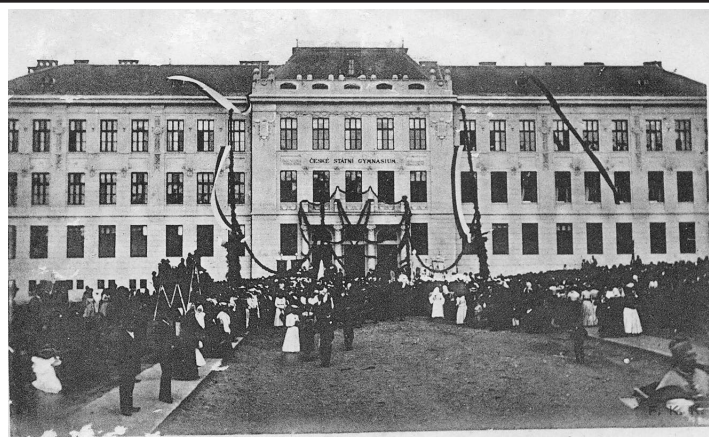
10.00 - sportovní dopoledne

10.00 - autorské čtení studentských prací

12.00 - pedagogická rada

14.00 - slavnostní akademie

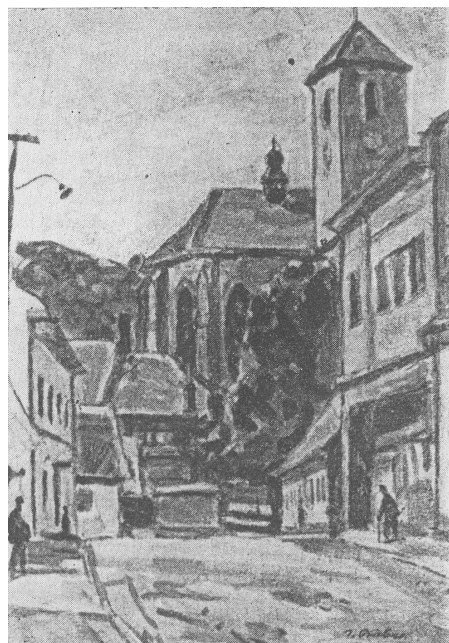
16.00 - setkání absolventů Gymnázia

Oslavám 110. výročí založení gymnázia bude věnováno příští, červnové číslo Vlastivědných listů Boskovicka.

40 let od úmrtí Josefa Biebra

Jiří Bušina

Mezi významné rodáky Boskovic a malíře rodného města spolu s Otakarem Kubínem a Pavlem Bačovským patří nepochybně i profesor Josef Bieber, akademický malíř.

21. března uplyne 40 let od jeho úmrtí. Narodil se 14. prosince 1896 v myslivně Na Rovné nad Boskovicemi. Jeho otec, nadlesník Jan Bieber pracoval na panství v Boskovicích. Jeho matka byla dcerou mlynáře z Voděrad. Josef Bieber měl tři sestry a jednoho bratra. Rodina se často stěhovala na různé myslivny (Rovná, Na Hrštákově, Červená zahrada, Pílské údolí a jiné).

Josef Bieber maturoval v roce 1916 s vyznamenáním na gymnáziu v Boskovicích. Téhož roku byl přijat na Akademii výtvarných umění v Praze, kde studoval 4 roky u profesora J. Loukoty, V. Bukovce a V. Nechleby. Studia nedokončil.

V roce 1918 onemocněl a prodělal těžkou chorobu s operací uší, která ovlivnila celý jeho život. Působil 30 let jako středoškolský učitel výtvarné výchovy (Lipník, Hustopeče, Břeclav, Brno).

Během té doby stále maloval, ale soustavné tvůrčí práci se věnoval až po roce 1951, kdy odešel ze školské služby a v roce 1953 do důchodu. V roce 1958 se natrvalo přestěhoval do Boskovic. Léta 1953 až 1970 jsou vrcholem jeho tvůrčí malířské práce vyznačující se v této době výraznou barevností. Věnoval se krajinářské tvorbě z Boskovic a okolí, jeho oblíbeným tématem byly barvy hřířící kytice, z jeho palety vyšla i řada portrétů.

V 50. letech se umělec věnoval i grafice, zejména leptové technice i když jeho hlavní doménou byly tempery.

Josef Bieber byl rádným čle-

nem Svazu výtvarných umělců, řadu let byl členem výboru brněnských pobočky a pravidelně se svými díly zúčastňoval členských výstav v Brně. V Boskovicích uspořádal dvě souborné výstavy svých prací v záměckém skleníku.

Stáří přineslo Josefu Biebrovi splnění jeho dávných tužeb: vyjádřit po svém svůj vztah k světu, životu a lidem. A jeho malířská mluva svědčí v tak bohaté míře o mladém srdci, že je možné přijímat ji jako důkaz pravdivosti slov Antona Pavloviče Čechova, že tam, kde je umění, není stáří ba není ani smrti, jak to v závěru katalogu k výstavě umělce ke stému výročí narození napsal Karel Krejčí.

Akademický malíř, profesor Josef Bieber zemřel v Boskovicích 21. března 1970.

Na obraze z let 1940 - 1950 je Bezručova ulice v Boskovicích.

190. výročí narození Petra Bílky

Jiří Bušina

Petr Bílka se narodil 4. května 1820 v Doubravské ulici č. 119 v Boskovicích. Dnes tato ulice nese jeho jméno. Jeho otec Jan byl vojenský invalida rodem ze Skřípova, matka Rosálie, rozená Kovářová pocházela z Boskovic.

Rodiče jej dali studovat na gymnasium do Moravské Třebové (v té době v Boskovicích ještě nebylo). Zde studoval v letech 1832 až 1838. Pro nemajetnost svých rodičů byl nucen žít se sám vyučováním mladších studentů a slabších spolužáků.

Po dokončení gymnasia odešel na filosofickou fakultu do Brna a v roce 1840 na universitu do Vídně. Po skončení studií byl v roce 1844 přijat za vychovatele a učitele v Hermannově výchovném ústavu. Zde brzy projevil své vynikající pedagogické schopnosti, takže když roku 1850 byl ředitelem ústavu Hermann jmenován zemským školním radou ve Štýrském Hradci, nabídl Bílkovi ředitelské místo v ústavu a ústav pak přešel do Bílkova vlastnictví. Bílka tak ústav zdokonalil, že patřil k nejlepším výchovným ústavům v Rakousku. Ústav byl umístěn na vídeňském předměstí v prostorném domě o dvou patrech, obklopeném zahradou, v níž bylo zřízeno hřiště.

Bílkův ústav měl 80 až 100 žáků

nejen z Vídně, ale celého Rakouska. Za ubytování, stravování a vyučování platili žáci podle druhu studií 60 až 80 zlatých měsíčně.

V ústavu vládl vždy nejprísnejší pořádek a vydatně se o něj starali i sami chovanci. Když chovanci opustili některou místnost, na příklad jídelnu, učebnu, tělocvičnu nebo hřiště, prohlédli ji dva chovanci, jeden zvaný dozorce, druhý uklízeč. Když spatřili něco v nepořádku, zapomenutou knihu, nástroj nebo hračku a podobně, zaznamenali to do černé knihy. Uklízeč donesl zapomenutou věc chovanci, jemuž patřila a ten musel svým podpisem příjem věci potvrdit. Každou sobotu Bílka předčítal záznamy z černé knihy, a kdo tam byl nejčastěji zapsán, stal se v příštím týdnu uklízečem, kdo nejřidčeji, stal se dozorcem.

Chovanci, z nichž později vyrostlo mnoho významných mužů, dlouho rádi vzpomínali na pobyt v ústavu a na jeho ředitele. Říkali o něm: Byl přísný, ale spravedlivý. Bílka dovedl svým velkým pedagogickým taktem spojit přísnost s otcovskou laskavostí. Věděl, jak v mladých lidech vzbudit chuť k práci, pili a touhu po vědění, uměl v nich vzbudit zájem o všechno krásné, dobré a ušlechtilé. Pochválil toho, kdo si chválu zasloužil,

ale dovedl také přísně pokárat, kdo se nějak provinil.

Petr Bílka si získal též velkých zásluh o rozvoj národního života českého ve Vídni. Stál v čele všem českým podnikům, byl vůdcem při vši námaze, spojoval všechny síly, kdy se vídeňským Čechům jednalo o to, vydobýt sobě pokrokem uznání a úcty. A jak podporoval veškeré snahy vídeňských Čechů, tak, ba ještě více podporoval vše, co směřovalo k probuzení národního vědomí, šíření vzdělanosti a pokroku nejen rodné Moravy, nýbrž i Čech a Slezska. Svědčí o tom velký počet diplomů obcí a spolků, jimiž se uznávají jeho zásluhy o rozkvet národního školství. A také velké množství obcí a měst, která jej jmenovaly čestným měšťanem.

A čím byl Petr Bílka svému rodnému městu Boskovicím? Před rokem 1860 bylo naše město v ohledu národním úplně neuvědomělé. Obecní představenstvo úřadovalo německy, zámožnější občané posílali své syny do Moravské Třebové, aby se naučili německy. Kdo si připomene, že i v jediné tehdejší škole v Boskovicích všechna péče směřovala k tomu, aby mládež se naučila německy. A kdo porovná stav školství a národního života v letech devadesátých předminulého

století, užasne nad obratem, který se tu stal. A byl to právě Petr Bílka, který své rodné město vytrhl s germánské a duševní poroby a k životu národnímu probudil. Nástrojem k vykonání tohoto díla byl mu Čtenářský spolek Velen, na jeho popud v roce 1863 založený, jehož předsedou byl až do své smrti a který všemožně podporoval.

Petr Bílka zemřel dne 11. září 1881 ve Vídni. Zpráva o jeho náhlém úmrtí zasáhla všechny nejen v Boskovicích, nýbrž po celé naši vlasti.

Josef Janků - Arboretum Šmelcovna Boskovice (sponzor Vlastivědných listů)

Šmelcovna 3, 680 01 Boskovice, tel./fax 516 453 071, e-mail: arboretum@smelcovna.cz, www.smelcovna.cz

Zveme širokou laickou i odbornou veřejnost, milovníky přírody k jarní prohlídce ARBORETA ŠMELCOVNA s možností nákupu širokého sortimentu okrasných rostlin.

Provozní doba pro rok 2010: po - ne 9⁰⁰ - 17⁰⁰ hod., prodejní doba: po - ne 9³⁰ - 16³⁰ hod., tel. 602 173 936.

JARO V ARBORETU

9. - 18. dubna - CIBULOVNÝ 14. - 23. května - RODODENDRONY

Vlastivědné listy Boskovicka, vydává Klub přátel Boskovic, o.s., společně s Vlastivědným kroužkem KZM Boskovice. Redakční rada: Mgr. Eva Šmátková, Mgr. Ilja Melkus, Redakce: Jiří Bušina, Plačková 23, 680 01 Boskovice, e-mail: kpboskovic@post.cz nebo jiri.busina@seznam.cz, kam zasílejte příspěvky, dotazy a připomínky. Vychází 4x ročně jako příloha regionálních novin Boskovicko. Uzávěrka příštího čísla je 15. května 2010.